

Hạnh Thành

**VÀNG TRẮNG
LUNG LINH**

thơ

NHÀ XUẤT BẢN HỒNG ĐỨC – 2017

*Lời quê một chút gọi là
Ân sư - hiền mẫu - sơn hà sáng soi*

TỰ CẢM

“Chữ đốt trầm
ý khơi hương
vọng ngôi sao sáng
cúng dường hôm mai
mây vàng khói trắng bóng ai !
chập chòn hư niệm
đời ngài lung linh
bút nên tâm
mực nên tình
quỳ xin sám hối – chân kinh lòng này !
Trăng và hoa nở trên tay
Sương mơ còn ngại
Lá lay rừng mòng !
(Minh Đức – Triều Tâm Ảnh)

Lời nguyện

Tâm sao ngời cõi mộng |
Soi tỏ nguồn cổ thư |
Bổnng hào quang xuất hiện |
Giữa vô vàn chơn như. |

Xin chép dòng thơ tuệ |
Ca tụng bậc Thánh nhân |
Lời nguyện cho ba cõi |
Qua bể dâu trầm luân.

Khai duyên

Nhẹ nhàng tay bút giấy hoa,
Câu thơ nhật nguyệt, sơn hà dăng lên.
Nhớ xưa, Trưởng lão hóa duyên,
Giữa đời đau khổ trăm miền lằm than.
Lời kinh là tấm lòng vàng,
Vỗ về muôn nẻo, mở mang dân lành.
Khuyên người thức tỉnh vô tranh,
Khuyên người giác ngộ chúng sanh vô thường.
Nguồn tâm thể tánh kim cương,
Tử sinh tự tại mười phương thanh nhàn.
Như xuân chim én gọi đàn,
Mai đào sắc thắm dăng làn hương thơm.
Khai duyên “Tuệ-Đức” trắng rằm,
Lung linh bờ cõi ngàn năm vẫn còn.
Để trăm năm giấc mộng trần,
Nở hoa trí tuệ, tinh thần thanh lương.
Dâng thơ, tay khép trầm hương,
Vô biên bàng bạc muôn phương sắc màu.

THI HÓA LƯỢC SỬ
TRƯỜNG LÃO SÀRIPUTTA (Xá-lợi-phất)

Nhớ xưa, Vương Xá kinh đô,
Ma-kiệt-đà nước, sông hồ đẹp xinh.
Bốn phương bờ cõi thanh bình,
Vua hiền tuệ đức anh minh trăm miền.
Đường xưa làng cổ tre nghiêng,
Nhà xây tròn nóc bên hiên gió về.
Tháp lung linh đỏ tư bề,
Thềm sương hoa rụng, nẻo quê nắng vàng.
Tâm linh dân tộc mở mang,
Bà-la-môn đạo cao sang đứng đầu.
Muôn vì thần thánh nhiệm màu,
Người người sùng bái nguyện cầu sớm hôm.
Thần thì Sáng Tạo ngày đêm,
Thần thì Bảo Vệ trang nghiêm đất trời.
Thần kia Hủy Diệt nơi nơi,
Sơn hà tinh tú ba ngôi an bài.
Tế thần khói lửa hồng bay,
Nguyện sông Hằng rửa tội này thân nhơ.

1. Phương trời tuổi thơ

Bấy giờ, núi khuất sương mờ,
Thôn trang u tịch, dọc bờ tre xanh.
Vòm cong nhà gạch, tường thành,
Chim vi vút hót trên cành gió đang.
Hoa nghiêng nắng mới mơ màng,
Nước mây bàng bạc, mênh mông cỏ vàng.
Chủ gia bác học danh vang,
Luận sư hùng biện thuộc dòng thượng lưu.
Phu nhân nhan sắc mỹ miều,
Thông minh hiền thực, diễm kiều nét na.
Phòng khuê loan phụng mặn mà,
Xuân thu nở nhụy khai hoa gần kề.
Lời nàng như suối sơn khô,
Biện tài lý lẽ say mê muôn lòng.
Mọi người ai cũng chờ mong,
Thai nhi xuất hiện, thần đồng tương lai.
Một ngày, dưới khóm sương mai,
Chim mừng reo hót, nở đài nhụy hương.
Chào đời em bé phi thường,
Nụ cười, tiếng khóc dễ thương vô vàn.
Xá-lợi-phật đẹp như vàng,
Tinh anh đôi mắt, mịn màng nước da.
Mẹ cha quý thể ngọc ngà,
Họ hàng khen ngợi, gần xa vui mừng.

Nâng niu, chăm sóc, bé bỏng,
Sữa thơm ngọt mát, giấc nồng mẹ ru.
Êm đềm như núi thanh u,
Êm đềm như ánh trăng thu cuối làng,
Êm đềm như nắng xuân sang,
Êm đềm như nước theo dòng sông trôi.
Thôn trang lá đổ mấy mùa,
Bé trai Xá-lợi vui đùa hồn nhiên.

Vườn tre khóm trúc hoa viên,
Mây hồng lãng đãng, bạn hiền dạo quanh;
Mùa hè nắng xuống hồ xanh,
Rủ nhau thỏa trí tập tành lội bơi;
Rừng già mắc võng nằm chơi,
Lú lo chim hót, cành rơi lá vàng.
Gia phong giáo dục đàng hoàng,
Năm lên tám tuổi giỏi giang học hành.
Danh sư bác học kinh thành,
Về đây dạy dỗ cũng đành tán dương.
Vệ-đà kinh điển, văn chương,
Tối cao Phạm Thê siêu thường thế gian.
Thánh ca, tế lễ, chú thần,
Kinh mười tám bộ muôn phần suốt thông.
Phổ hoa, xóm núi, làng hồng,
Bốn phương danh tiếng đẹp lòng nể nang.
Bạn bè đông đúc tìm sang,
Bảo ban hướng thiện lời vàng Thánh nhân.
Ai nghe cũng sáng tâm trần,
Ai nghe cũng dậy tinh thần hân hoan.

Một hôm, Vương Xá huy hoàng,
Cờ hoa đại hội, phố phường lung linh.
Cung đèn ngọc ánh quang minh,
Bà-la-môn giáo khai kinh thuyết truyền.
Sa-môn, đạo sĩ trăm miền,

Nhất tâm tề tựu, pháp tiên luận bàn.
Vô biên pháp, vô lượng môn,
Thao thao bất tuyệt trên đàn hoa hương.
Sáu mươi hai thuyết hiện đương,
Vườn hoa đạo lý muôn phương sắc màu.
Bập bùng ánh lửa nguyện cầu,
Tế thân, gia súc trước sau hàng ngàn.
Hương trầm nghi ngút xông lan,
Đêm về rục rở đèn nhang bốn bề.
Tuồng xưa diễn múa điệu nghề,
Nhạc công tấu khúc đê mê sơn hà,
Du dương thần nữ lời ca,
Say sưa dáng ngọc thướt tha diễm kiều.
Đại gia công tử dập dìu,
Tiền ban bạc thưởng cho nhiều vỡ hay.
Mục-liên, Xá-lợi vui vầy,
Hội thiêng dạo gót hai ngày mê ly.
Hôm sau, bỗng chán nản đi,
Đường khuya rẻ lối muôn vì sao đưa.
Mờ sương cỏ lá lưa thưa,
Ưu tư bừng dậy như vừa tỉnh mê.
Huyền tuồng, lễ cúng nhiều khô,
Vô thường thế sự, sơn khê đôi đời.
Tóc xanh lại trắng mấy hồi,
Sanh, già, bệnh, chết chơi vơi cuộc đời.
Tìm đâu giác ngộ tuyệt vời ?
Tìm đâu đạo lý vượt nơi khổ sầu ?
Nẻo về lạnh lẽo canh thâu,
Hai chàng bước thấp bước cao âm thầm.

Một đêm, dưới ánh trăng rằm,
Nước mây man mác, trong đầm sen hoa.
Long lanh sương cỏ la đà,
Trên cành chim ngủ, vườn nhà tịch liêu.
Xá-lợi-phất mãi đăm chiêu,

Thế gian mây gió điu hiu thoáng buồn.
Cha chàng gọi lại nhũ khuyên :
Con mau kết tóc se duyên tơ hồng.
Sanh con để cháu nối dòng,
Hiển vinh sự nghiệp gia phong đời đời.
Nghe xong, chàng vội thừa lời :
Xuất gia tầm đạo con thời nguyện mong.
Kiếp người sinh tử long đong,
Giàu nghèo vinh nhục bèo bọt nước trôi.
Dù ai cũng phải chết thôi !
Dù ai cũng phải xa rời trần gian !
Vân du khổ hạnh đạo vàng,
Giúp người giải thoát vô vàn sầu đau.
Rung rung giọt lệ tuôn trào,
Lòng cha bao nỗi nghẹn ngào xót xa.
Khuyên con ở lại quê nhà,
Bóng chiều tuổi hạc mẹ già nhớ thương.
Lang thang khát sĩ gió sương,
Cam go đâu dễ, đoạn trường đâu hay.
Mẹ cha thử ngắm than dài,
Con ơi ! con hãy ! nghe lời song thân.
Trầm tư chàng đứng tần ngần,
Mờ khuya cô tịch tinh thần chẳng nao.
Sớm qua chiều lại dầu dàu,
Nét xuân thanh tú giờ sao gầy gầy.
Cha hiền trăm trở đôi ngày,
Thuận lòng con trẻ, như đây đạo trời.

2. Giã từ quê hương, vân du tầm đạo

Sáng mai, bụi trúc sương rơi,
Đầm sen hương ngát giữa trời tinh mơ.
Quê cha đất tổ bây giờ,
Song đường gợi lại cây nhờ chị em.
Bùi ngùi Xá-lợi dưới thềm,
Nhà xưa tròn mái, nỗi niềm xuyên xao.
Ra đi giây phút nghẹn ngào,
Hai mươi tuổi mộng thoát trần xuất gia.
Mục-liên cũng bỏ quê nhà,
Đồng hành đôi bạn bốn ba đạo tâm.
Leo đồi tím ngát rừng sim,
Suối reo róc rách đá trầm rêu xanh.
Véo von chim hót trên cành,
Lung kê tàn lá dưới hanh nắng vàng.
Gần đây là một đạo tràng,
Lều tranh đôi mái bên giàn hoa thưa.
Pháp tu danh tiếng truyền đưa,
Chúng nhân theo học có thừa vài trăm.
San-da đạo sĩ uyên thâm,
Tuyên rao “Bất khả tri” tầm thế gian.
“Hoài nghi” biện luận rõ ràng,
Rừng sâu thiền định dưới hoàng hôn trôi.

Sớm chiều hỷ lạc thanh thoi,

Vinh hoa phú quý cuộc đời bỏ quên.
Hai chàng ngưỡng mộ liền lên,
Ngoài hiên mây phủ cỏ nền còn sương.
Quý thừa, đạo sĩ tỏ tường,
Nhận làm môn đệ cùng nương tu hành.
Ngày ngày bên túp lều tranh,
Nghe thầy giảng giải, thực hành thiền-na.
Một mùa đông lạnh trôi qua,
Chủ trương biện thuyết sâu xa am tường.
Pháp tu chứng đạt phi thường,
Mục-liên, Xá-lợi như dường phân vân.
Tâm tư còn bụi hồng trần,
Ta chưa giải thoát chánh chân đạo mầu ?
Chiều kia, lãnh đặng mây đầu,
Vườn xanh trúc biếc, bồ câu bay về.
Đồng môn ý hiệp đề huề,
Tìm ngay đạo sĩ lời quê thừa trình :
Pháp này giờ đã tường minh,
Chúng con từ già, đặng trình cố hương.
Chạnh lòng đạo sĩ vấn vương,
Hai con ở lại mở đường phát huy.
Cả hai một mực từ ly,
Nẻo xưa lặng lẽ bước đi âm thầm.

Một hôm, dừng lại sơn lâm,
Bên gành suối biếc cỏ dầm sương mơ.
Mái lều tranh dựng dọc bờ,
Đệ huynh tu tập, tùy cơ dạy người.
Lần hồi danh tiếng xa bay,
Sơn môn đồ chúng hơn hai trăm người.
Ban mai thiền định tòa ngời,
Đêm trăng đàm đạo sáng ngời rừng xanh.
Mục-liên, Xá-lợi chân thành,
Đạo vàng chưa ngộ, tử sanh muôn trùng.
Liền cho họp chúng thừa cùng :

Thiền tâm hỷ lạc thung dung ngày nào.
    Ấy chưa giải thoát thanh cao,
    Ấy chưa giác ngộ tối cao Niết-bàn.
    Vừa nghe ai cũng ngỡ ngàng,
Nhưng lòng nề phục rõ ràng chân tu.
    Ngoài kia, lá rụng vàng thu,
Hai ta xuống núi vân du tâm thầy.
    Mai sau, chính đạo ai hay,
Minh sư hạnh ngộ liền quay về tìm.
    Con đường tìm tím hoa sim,
Tùng già xanh thắm, tiếng chim reo mừng.
    Hồi hương quê cũ thành Vương,
Song thân thăm viếng, nhớ thương thỏa lòng.
    Mẹ già tóc bạc chiều đông,
Cha hiền gậy trúc chờ mong phương nào.
    Trùng phùng như giấc chiêm bao,
Lệ sầu là chả biết bao nỗi niềm.

3. Ngộ lý duyên sinh

Sáng mai, vườn trúc im lìm,
Nắng vàng lấp lánh, bướm tìm hoa hương.
Đạo nhân Xá-lợi trên đường,
Khoan thai từng bước vào Vương Xá thành.
Bồng đầu, kỳ ngộ phúc lành,
Tỳ-kheo đạo hạnh ôm bình hóa duyên.
Thong dong nhẹ gót chân thiền,
Mặt hoa thanh tú, điềm nhiên thoát trần.
Tinh anh đôi mắt thiên thần,
Dung nghi tự tại thánh nhân siêu phàm.
Bên lề Xá-lợi chăm chăm,
Nhìn sư khát thực lòng hâm mộ Ngài.
Bụi hồng lát phát gió bay,
Não phiền lãng đãng vương mây khói nhòa.
Tỳ-kheo về đến thôn hoa,
Dưới tàn xanh lá, trái tào độ trai.
Cũng lần theo dấu vườn mai,
Lòng thành hầu đứng bên Ngài tùy duyên.
Dâng tâm, lấy nước, lấy khăn,...
Tỳ-kheo cười nụ hoa sen nở vàng.
Hân hoan Xá-lợi thưa rằng :
Chẳng hay danh tánh cao tăng là gì ?
Thường ngày tu tập pháp chi ?
Tôn sư khả kính của Ngài là ai ?

Khiêm cung lời tựa hoa khai :
Thầy tôi là Đức Như Lai độ đời.
Tam minh chứng đạt tuyệt vời,
Vân du ba cõi trời người thuyết kinh.
Độ người giải thoát tử sinh,
Độ người mê khỏi vô minh nã phiền.
Dạy rằng : các pháp nhân duyên,
Sinh ra muôn pháp từ duyên khởi hành.

Diệt theo duyên diệt không sanh,
Thế Tôn tuyên thuyết rành rành pháp môn.
Tôi là Mã Thắng sa-môn,
Vườn Nai chứng ngộ tâm hồn thông dong.
Qua sông mê, sạch bụi hồng,
Giúp đời thoát cảnh bèn bồng trầm luân.
Nghe xong, phấn chấn tinh thần,
Đất trời như ánh sắc xuân thanh bình.
Hẹn ngày trở lại Vương kinh,
Dưới chân Đức Phật gieo mình quy y.
Đường về nắng trải lưu ly,
Người qua kẻ lại thâm thì vui tươi.
Xe bò cộc cạch xuống đồi,
Đồng xanh thôn nữ trong đôi mắt ngời.
Mục-liên bạn cũ gặp rồi,
Kể qua chuyện sớm, mấy lời thâm giao.
Cả hai đồng nguyện thanh cao,
Đến vườn trúc biếc, khát khao tỏ bày.
Lối xưa trở lại tìm thầy,
Suối rừng đạo sĩ thường ngày công phu.
Thưa rằng, con gặp minh sư,
Như Lai chánh giác chơn như nhiệm màu.
Khuyên thầy tỉnh ngộ hồi đầu,
Bồ-đề giải thoát, ngộ hầu độ tha.
San-da từ chối Phật-đà,
Tham mê ngã pháp người ta nhiều đời.

Mục-liên, Xá-lợi cạn lời,
Cũng đành già biệt dưới trời hoàng hôn.
Hai người chỉ một tâm hồn,
Lâng lâng nhẹ gót tìm vườn trúc mây.

4. Đạo vàng mở lối, mặt trời vô sanh

Một hôm, chim vỗ cánh bay,
Về khu vườn trúc đậu cây hót mừng.
Mây đưa khói bạc lưng chừng,
Cành hoa sương ngọc kê rừng suối mơ.
Trúc Lâm tinh xá ven bờ,
Bên ngôi nhà gỗ buông tơ liễu mảnh.
Tăng-già lớp lớp xung quanh,
Vàng y lấp lánh như tranh tuyệt trần.
Tòa trầm hương thoảng xa lan,
Như Lai an tọa hào quang sắc màu.
Mười phương thanh tịnh nhiệm màu,
Mười phương hoa trái trước sau cúng dường.
Thuyết rằng : thế mộng tan sương,
Cái thân ngũ uẩn vô thường như không.
(Sắc như đám bọt bèo bồng,
Thọ như bóng nước dưới dòng sông trôi,
Tưởng như chiều rắng mặt trời,
Hành như cây chuối trong ngoài vỏ bao,
Thức như ảo thuật huyền hư.)
Tánh không quán sát hiện như lý màu.
Nghe – cây đời rụng trái sầu,
Sông mê bờ giác nhịp cầu bắt qua.
Liên khai thị pháp độ tha,
Đại nhân duyên nở cành hoa sen vàng.

Dứt lời, trước cổng rộn ràng,
Mục-liên, Xá-lợi vừa sang đứng ngoài.
Hai trăm năm chực môn đồ,
Trang nghiêm hạnh đức bên hồ tịnh tâm.
Trời thu man mát bóng râm,
Lối vào cỏ biếc, sen đầm hương bay.
Gối quỳ thăm đở rỗng mây,
Cúi đầu đánh lễ lòng này thiết tha:

Nguyện nương theo Đức Phật-đà,
Khổ đau giải thoát khỏi nhà lửa mê.
Trên thì chứng đạo Bồ-đề,
Dưới thì hóa độ bốn bề chúng sinh.
Phật từ phóng ánh quang minh,
Kim ngôn tuyên phát, phước lành thế gian.
“Thiện lai Tỳ-kheo” nghiêm trang,
Mục-liên, Xá-lợi y vàng toàn thân.
Oai nghi tấng tướng xuất trần,
Ai trông cũng kính, ai gần cũng ưa.
Đạo hành đâu ngại nắng mưa,
Tinh cần đâu ngại sớm trưa tham thiền.
Một hôm, sương trắng ngoài hiên,
Theo chân Từ Phụ về miền cỏ hoa.
Động Heo cô tịch khói nhòa,
Dây leo đá tảng, ngôi nhà thiên nhiên.
Ngày ngày, bình bát hóa duyên,
Vào thành khát thực phước lành dân gieo.
Lòng không phân biệt giàu nghèo,
Nhà nhà từng bước đi theo hạnh từ.

Chiều kia, nghe bậc Đạo Sư,
Giảng vi diệu pháp, chân như ánh ngời.
Bỗng tâm phiền não bụi rơi,
Niết-bàn rực rỡ mặt trời vô sanh.
A-la-hán quả viên thành,

“Bốn phân biệt tuệ” rành rành chẳng sai.
Ngài liền theo gót Như Lai,
Về thành Vương Xá, ở vườn trúc xinh.
Hôm sau, vào buổi thuyết kinh,
Tăng-già vân tập lung linh mây hồng.
Thế Tôn tuyên bố rõ ràng :
Hai Đại đệ tử đạo vàng chứng qua.
Mục-liên, Xá-lợi dung hoa,
Đôi cành sen nở đậm đà nhụy hương.
Đứng đầu đại chúng hoằng dương,
Trước sau muôn sự tùy phương mở bày.
Nguyện xưa, ai thỏa lòng này,
Thần thông, trí tuệ tuyệt vời thế gian.

5. Bước chân hồng hóa

Ngày kia, nắng ánh tre vàng,
Chim vi vu hót, mây lang thang về.
Như Lai ngồi cạnh suối khe,
Dạy rằng : Xá-lợi đi về Bắc phương.
Độ đời giáo pháp hồng dương,
Kỳ Viên tịnh xá mở đường dựng xây.
Nghe lời, du hóa núi mây,
Độc hành vạn dặm mưa ngày sương đêm.
Lựa thưa nhà gạch hoa thêm,
Ngoại ô Xá-vệ êm đềm nước trôi.
Có ông trưởng giả đẹp người,
Tên là Tu Đạt nhiều đời phước gieo.
Thường hay giúp đỡ dân nghèo,
Bản cùng cô độc lao đao bệnh tình.
Người người quý mến tôn vinh,
Hiệu Cấp Cô Độc vang danh xa gần.
Một hôm, diện kiến Thế Tôn,
Ông liền quy kính, tâm hồn sạch trong.
Vinh hoa xem nhẹ bụi hồng,
Vườn cây xinh đẹp phát lòng cúng dâng.
Dám mua tác đất tác vàng,
Kỳ-đà hoàng tử nể nang vô cùng.

Bấy giờ, Xá-lợi khiêm cung,

Vào thành Xá-vệ thung dung bước từ.
Tay ôm bình bát vô ưu,
Chẳng ai chịu cúng cho dù nước cơm.
Kẻ dòm người ngó lom lom,
Sa-môn đầu trọc sớm hôm ăn mày.
Côn đồ cầm đá cầm cây,
Hung hăng mạ lỵ, đấng cay nảo nề.
Bọn này do ngoại đạo thuê,
Thói đời ganh tỵ khen chê lẽ thường.
Lần theo cuối xóm hàng dương,
Tĩnh tâm thiền tọa trời vương ánh vàng.
Hay tin trưởng giả liền sang,
Lòng thành sốt bát, hỏi han hạnh từ.
Nhẫn hòa là đạo chơn như,
Khiến người kính phục nhà sư hiền lành.

Hôm sau, ngoại đạo bắt bình,
Lục sư, lục phái thành linh đến đây.
Quyết cùng tranh luận pháp ngay,
Phân chia cao thấp mới hay đạo mầu.
Lòng ông Tu Đạt râu râu,
Sợ ngài Xá-lợi dễ dầu thắng cho.
Lục sư biện thuyết gay go,
Nào là chấp hữu, chấp vô muôn màu.
Phái thì ngã pháp mê sâu,
Phái tin Thượng Đế nhiệm mầu vô biên.
Thung dung tuệ đức Thánh hiền,
Từ hòa Xá-lợi tùy duyên giải bày :
Pháp vô ngã tự xưa nay,
Niết-bàn giải thoát, trời mây bành bồng.
Nào đâu chấp có, chấp không,
Pháp duyên sinh khởi như dòng sông xuôi.
Ai hay Tứ Đế tuyệt vời,
Giúp người qua cảnh luân hồi bể dâu.
Luận tranh không hết khổ đau,

Nước kia tự uống mới âu thỏa lòng.
Nghe như xuân nở hương nồng,
Nghe như gió mát, mây hồng bốn phương.
Bấy giờ, trưởng giả tỏ tường,
Càng khâm phục hạnh, càng thương mến người.
Tỳ-kheo trí tuệ chiêu người,
Pháp âm vi diệu chuyển đời mê si.
Kỳ Viên tịnh xá đồng quy,
Công trình xây dựng tức thì triển khai.
Xem phong thủy, hướng đất đai,
Họa đồ kiến trúc miệt mài đôi trao.
Thợ thầy sớm tối cần lao,
Vật tư gạch cát ào ào ngày đêm.
Xá-lợi đôn đốc nhiệt tâm,
Độ hai ba tháng đã hoàn thành ngay.
Cỏ xanh xanh mượt lối đi,
Giảng đường cao rộng, quanh thêm hoa tươi.
Mặt hồ êm ả bóng trời,
Như Lai tịnh thất bên đồi liễu buông.
Xa xa đôi mái tãng phòng,
Vườn xoài xanh lá, nắng hồng tre nghiêng.
Trên cành chim hót chiều yên,
Dưới đầm ngan ngát đài sen nở vàng.
Nguy nga cổng lớn đạo tràng,
Kỳ Viên tịnh xá khang trang vô vàn.

6. Độ sa-di với nỗi lòng...

Sáng kia, vườn ánh sương tan,
Hoa môn mơn nở, gió man mát về.
Bướm vờn bờ cỏ đê mê,
Ráng pha lục trúc đường quê trải hồng.
Lúa thơm hương trở đồng đồng,
Tiếng ca văng vẳng bên dòng nước xanh.
Gót sen từng bước gieo lành,
Dung hoa Xá-lợi tay bình bát ôm.
La-hầu-la mặt trăng rằm,
Sa-di tuổi ngọc, chân tâm theo chân.
Vô tư dầu dãi bụi trần,
Lòng thanh xuân vẫn ân cần với xuân.
Cúng dường thí chủ cân phân,
Dành cho đại đức muôn phần tốt tươi.
Sa-di vài món sơ sài,
Xác mè cơm trộn, rau trai rau rừng.
Trở về tịnh xá ngập ngừng,
Nét hoa rũ rượi, lệ rung rung tròn.
Bồng đầu, Đức Phật thông dong,
Kinh hành dưới mấy cội thông xanh ngời.
Ôm chân, sùi sụt nghẹn lời :
Rằng, chư đại đức chẳng hoài đến con.
Cúng ngài các món đồ ngon,
Cho con những thứ thức ăn sơ sài.

Xuất gia ai cũng như ai,
Thí chủ phân biệt làm hai rõ ràng.
Tu hành sức khỏe an khang,
Sớm chiều tinh tấn đạo vàng chứng mau.
N như Lai cất giọng ngọt ngào :
Tu tâm nhẫn nhục, đạo cao mới thành.
Vật nhiều, ít cũng cam đành,
Sa-di thiếu dục, hạnh thanh bản này.

Cõi lòng thanh thoát như mây,
Pháp mầu chứng đắc, đêm ngày thành thoi.
Thế Tôn lui gót dưới trời,
Nắng thừa rọi xuống bóng người bên cây.
Ngài mời Xá-lợi đến ngay,
Chuyện qua kể lại, cho hay bảo rằng :
Thức ăn bất tịnh thọ dùng,
Sao là phạm hạnh của hàng sa-môn ?
Thừa rằng : trong sạch tâm hồn,
Giới lòng canh cánh, Thế Tôn tỏ tường.
Liên cho ói trước sảnh đường,
Nỗi oan ức giải, bốn phương thấu tình.
N như Lai sự thật anh minh,
Dạy là, thượng hạnh quên mình độ tha.
Yêu thương chăm sóc tăng-già,
Sa-di trẻ tuổi ruột rà với nhau.
Thân hòa huynh đệ toàn cầu,
Ngôi nhà nhân loại năm châu một lòng.
Khẩu hòa lời lẽ dịu dàng,
Hơn thua cãi cọ chẳng màn nói ra.
Ý hòa vui vẻ gần xa,
Trái tim độ lượng bao la con người.
Giới hòa tu học nơi nơi,
Luật vua phép đạo suốt đời khắc ghi.
Kiến hòa chia sẻ tuệ tri,
Nội kinh ngoại điển cùng vì đời trao.

Lợi hòa cứu giúp đồng bào,
Dù tăng hay tục dạt dào yêu thương.
Lục Hòa gió mát đưa hương,
Tạ từ Xá-lợi mây vương bóng chiều.

7. Khiến người phản bội nể vì

Một thời, hoa cỏ cô liêu,
Hoàng hôn buông ánh hồng xiêu xiêu vườn.
Có ngôi tịnh xá mờ sương,
Vua A-xà-thế cúng dường dựng xây.
Tỳ-kheo Đề-bà-đạt-đa,
Trụ trì đồ chúng hai ba trăm thầy.
Tham mê lợi dưỡng ngày ngày,
Tiếng tăm một sớm cũng bay ngút trời.
Hôm kia, lấp lánh vàng rơi,
Tăng-già vân tập, Phật ngồi thuyết kinh.
Đề-bà nghe lấy làm thình,
Hồi lâu đứng dậy thình lình ác ngôn:
Thân già tuổi hạc Thế Tôn,
Mau lo tịnh dưỡng, giáo đoàn giao con.
Trông coi quản lý vương tròn,
An tâm Người hãy về non tu hành.
N như Lai khẳng khái rành rành :
Sao ông cuồng vọng, tâm sanh si đần.
Dám đòi thống lãnh giáo đoàn,
Mục-liên, Xá-lợi Ta còn chưa giao.
Đi đi- lời lẽ tự cao,
Tăng-già Giáo hội chẳng bao giờ dùng.
Mịt mù mây gió hải hùng,
Đường về khúc khuỷu bão bùng mưa giông.

Thế Tôn tuệ nhật ánh hồng,
Dạy rằng : Xá-lợi vào làng dâu xanh.
Truyền cho dân dã hiểu rành,
Đề-bà xuất chúng, pháp hành riêng tu.
Từ nay cách đạo chơn như,
Dữ lành ông chịu, Tôn Sư chẳng màn.
Vâng lời, sự thật xa lan,
Bốn phương ai cũng ngỡ ngàng tiếc thay !

Sớm mai, chim tụ về cây,
Trong vườn xanh trúc, áng mây lững lờ.
Trên cành liễu rũ sương mơ,
Như Lai dạo gót ven bờ suối reo.
Đề-bà vội bước chân theo,
Thưa rằng : khổ hạnh tỳ-kheo nên hành.
Trọn đời sống núi rừng xanh;
Y khâu vải lượm bên mình quanh năm;
Luôn luôn khát thực trang nghiêm;
Hang sâu động đá, sơn lâm là nhà;
Đồ ăn ngũ cốc dưa cà,
Ngày ngày đạm bạc ta-bà hóa duyên.
Đáp rằng : trong đạo Thánh hiền,
Tùy duyên bất biến tâm thiên thông dong.
Khổ vui hạnh chẳng ngại lòng,
Niết-bàn tự tại, bênh bồng trời mây.
Đề-bà thấy khó chuyển lay,
Xoay qua dụ dỗ các thầy sơ tâm.
Ai tu khổ hạnh sơn lâm,
Theo ông diệu pháp thậm thâm sẽ thành.
Liên nghe sơ học đi nhanh,
Năm trăm thầy đến rừng xanh tham cầu.

Một ngày, nắng đỏ mái đầu,
Đạo tràng u tịch thâm sâu ngút ngàn.
Đá chồng đá núi Kên Kên,

Ùn ùn mây khói, lênh đênh gió vàng.
Đề-bà đang giấc mơ màng,
Tỳ-kheo Xá-lợi vừa sang chôn này.
Hân hoan đại chúng sum vầy,
Lời vàng tha thiết tỏ bày cùng nhau :
Chơn như đạo cả nhiệm mầu,
Sáng chiều khổ hạnh mong cầu được sao ?

Dù thân đói khát xanh xao,
Dù thân mưa nắng trải bao nhọc nhằn,
Dù thân thệt nát máu văng,
Dù thân lửa đỏ, tuyết băng trầm mình.
Nào đâu giải thoát tử sinh,
Nào đâu chúng đấng Tam minh, Niết-bàn.
Nghe rồi tỉnh mộng mê tan,
Nào phiền rơi giữa trần gian vô thường.
Thên thang đạo thánh dự dòng,
Niềm vui muôn thuở đẹp lòng đệ huynh.
Đường về tịnh xá trúc xanh,
Hoa nghiêng sắc thắm, đậu cành chim ca.

8. Hạnh nhân

Một hôm, dương liễu là đà,
Hồ thu nước biếc, lá hoa rụng vàng.
Tay bình bát đất vào làng,
Mỉm cười Xá-lợi thung dung bước lân.
Tham si đã sạch lòng trần,
Nhân hòa hạnh đức, vô sân tiếng đồn.
Bồng đầu có Bà-la-môn,
Trong tay gậy trúc chân dồn theo sau.
Nhằm lưng đập mạnh thật đau,
Thử xem nhân hạnh tỳ-khuru thế nào.
Định tâm nhẹ gót thanh cao,
Ngoài đường nắng nhỏ, mây cao lững lờ.
Bà-la-môn thấy ngẩn ngơ,
Liền quỳ sám hối tâm như tội trần.
Phàm phu thẹn trước thánh nhân,
Vàng thau đã rõ, ngọc trân đã tường.
Ngài rằng : lấy thiện làm phương,
Oan gia giải mở, luân thường khắc ghi.
Bà-la nguyện sớm tu trì,
Nay xin sót bát, lòng quy pháp lành.
Lối về xóm nhỏ sông xanh,
Vài thôn nữ dưới mái tranh nắng vàng.
Giục đôi cò trắng bay ngang,
Đồng quê xuống vụ mùa màng tốt tươi.

Vân du nhẩn nhục cuộc đời,
Thoảng hương giới hạnh phương trời bay xa.

9. Trái tim độ lượng

Chiều kia, sương khói nhạt nhòa,
Sân vàng lá đỏ, thông già vi vu.
Kỳ Viên tịnh xá mùa thu,
Hoàng hôn cô tịch thanh u bốn bề.
Lục quân nhanh bước trở về,
Tặng phòng xinh đẹp thỏa thê giấc nồng.
Lối mờ Xá-lợi thông dong,
Đến nơi đông đúc liêu phòng tỳ-kheo.
Ngài liền dưới cội thông reo,
Nhiếp tâm thiền định giữa heo hút trời.
Nửa đêm lạnh lẽo tuyết rơi,
Trái tim nhẩn nhục, cuộc đời bao dung.
Sáng mai, chim đậu cành tùng,
Như Lai dạo gót trong vùng cỏ sương.
Dáng ai thấp thoáng phi thường,
Thì ra Xá-lợi ở vườn thông xanh.
Đêm qua chuyện đã rõ rành,
Thần khen đệ tử vô tranh từ hòa.
Liên cho hộp chúng gần xa,
Giảng đường nghi ngút trên tòa trầm hương.
Dạy là : trong đạo Pháp vương,
Niên cao lập trường kính nhường cúng dâng.
Sàng tòa, âm thực thượng phần,
Phước điền tặng trưởng, tinh thần thẳng hoa.
Rằng xưa, trong một rừng già,

Chuyên càn khí nhảy, voi to cả bày.
Chá Cô chim hót trên cây,
Tự cao tự đại thàng ngày ung dung.
Chẳng phân biệt, chẳng khiêm cung,
Loài nào giống nấy không chung sum vầy.
Thế rồi, học được đạo hay,
Cùng nhau tôn trọng đức tài tuổi cao.

Phước lành vinh hiển mai sau,
Lục thân quyến thuộc trước sau đẹp lòng.
Phật khen, nhân hạnh mệnh mông,
Tỳ-kheo Xá-lợi vàng trắng diệu huyền.
Lung linh trời đất trăm miền,
Bốn phương hoa cỏ bình yên muôn đời.

10. Pháp ăn thanh tịnh

Một hôm, mây trắng lưng trời,
Tùng già rợp bóng bên đời gió đưa.
Vườn xanh trúc biếc nắng trưa,
Trong ngôi tịnh xá cũng vừa độ trai.
Trang nghiêm y rực vàng mai,
Tỳ-kheo Xá-lợi dung nghi sáng ngời.
Có nữ Tịnh Mục hỏi lời :
Tỳ-kheo thọ thực ở đời thế nao ?
Ăn là cúi miệng hay sao ?
Hay là ngửa miệng ? Hay là miệng vuông ?
Hay là quay miệng bốn phương ?
Phép ăn nào đúng con đường chánh chân ?
Ngài rằng : giới hạnh xuất trần,
Pháp ăn thanh tịnh, hiền dân cúng dường.
Không cày ruộng, chẳng cuốc vườn,
Đâu nên cúi miệng đời thường mưu sinh.
Không xem nhật nguyệt tú tinh,
Đâu nên ngửa miệng cho mình bữa ăn.
Không hay nịnh bợ vua quan,
Đâu nên vuông miệng thế gian hai lòng.
Không bói quẻ, không lên đồng,
Đâu nên quay miệng bốn phương thọ dùng.
Vân du bình bát thung dung,
Nhà nhà khát thực gieo chung phước điền.
Sa-môn sạch nã tan phiền,

Sớm chiều hỷ thực tâm thiên vô ưu.
Nghe xong, liền chứng Nhập lưu,
Nữ nhân Tịnh Mục duyên tu nhiệm huyền.
Ngoài kia, bảng lảng chiều yên,
Dòng xanh êm ả, ưu phiên xuôi trôi.
Vô minh mây khói tan rồi,
Trăng vàng tuệ đức giữa đời lung linh.

11. Tán dương Ni Thánh Niết-bàn

Ngày kia, gần Vương Xá thành,
Có chim riu rít rừng xanh ngút ngàn.
Có hoa leo động đá bàn,
Có khe suối mát rêu vàng long lanh.
Ban mai cỏ biếc sương càn,
Thiên nhiên như một bức tranh tuyệt vời.
Góc cây liền trải tòa ngời,
Tỳ-kheo Xá-lợi quán soi pháp mầu.
Bỗng nghe ở tận hang sâu,
Tiếng ai vắng vắng kêu cầu cứu nguy.
Băng băng lối cũ tìm đi,
Đến nơi động đá gió vi vu lùa.
Tỳ-kheo ni Ba-tiên-na,
Uy nghiêm thiền tọa bên hoa cỏ hồng.
Thưa rằng : rắn độc hùng đông,
Con ngòi quán niệm, bò vòng cắn ngay.
Nọc chưa phát tán thân này,
Sức còn trụ định nửa ngày thế gian.
Trước khi về cõi Niết-bàn,
Nguyện xin gặp gỡ đạo tràng chúng Ni.
Ngài rằng : chắc chẳng hề chi,
Còn tươi sắc diện, nhu mì nét na.
Tinh thần như ngọc như ngà,
Bốn phương lấp lánh, gần xa sáng ngời.
Thưa rằng : thân huyền mây trôi,

Mong manh sương khói, chơi vơi vô thường.
Nhu chiều thấp thoáng tà dương,
Nhu hoa phảng phất nhụy hương dịu dàng.
Ngộ duyên đại định kim cương,
Độc xà vô hại tâm Không nhiệm màu.
Nghe xong, tôn giả mau mau,
Đường xa rừng rậm dải dầu gió mây.

Đưa tin tứ chúng trong ngày,
Tặng Ni vân tập lòng đầy nể nang.
Chung tay khiên lấy thân vàng,
Đề trên tòa gác ngoài hang tham thiền.
Hồi lâu, nọc lại phát liền,
Tiên-na tự tại về miền vô sanh.
Giới hương ngào ngạt xung quanh,
Dung nghi rục rở một cảnh huỳnh mai.
Ngài rằng: quả đúng Thánh Ni,
Xả thân mộng huyễn ra đi nhẹ nhàng.
Sông mê sinh tử vừa sang,
Chon như bên giác lệ làng bước lên.
Noi gương, đại chúng phải nên...
Đạo vàng lấp lánh trắng trên rừng già.

12. Tấm lòng khoan dung

Một thời, tịnh xá Kỳ Viên,
Sau ngày tự tứ cửa thiền tịnh thanh.
Giới thân ngồi ngọc long lanh,
Định tâm ánh nhật quang minh hồng trần.
Tỳ-kheo Xá-lợi tinh cần,
Hành trang y bát bước chân độ đời.
Nắng vàng rực rỡ dưới trời,
Hoa leo ngoài cổng, gót dời mây đưa.
Sư kia liền ở trong chùa,
Trình lên Đức Phật lời thưa lạ lùng :
Sa-môn Xá-lợi hung hăng,
Vớ con nhục mạ, ngại ngừng ra đi.
Như Lai trí tuệ từ bi,
Ngưỡng mong soi xét cho thì lòng đây.
Sáng mai, hạp chúng đủ đầy,
Tỳ-kheo Xá-lợi tỏ bày trước sau :
Tóc sương đã bạc mái đầu,
Tám mươi tuổi hạc qua cầu sông mê.
Sớm thời giáo hóa làng quê,
Chiều thời sách tấn bốn bề Tăng Ni.
Thế gian bỏ mặc thị phi,
Làu làu chánh niệm, sân si đâu còn !
Trái oan nhẫn nhục hồng trần,
Cũng như đất chịu muôn phần nhóp nhơ.
Nguyện lòng rửa sạch trần ô,

Như dòng nước tẩy hết dơ bẩn đời.
Bụi hồng lau sạch cho người,
Như cây chổi quét rác kia chẳng mần.
Một tâm một hạnh rõ ràng,
Gươm đao chẳng sợ, gian nan chẳng sờn.

Nếu con lầm lỗi nguyện xin,
Lòng thành sám hối niệm tình thứ tha.
Giảng đường tứ chúng hài hòa,
Su kia xấu hổ, dưới hoa đập đầu.
Mong là Đức Phật ân sâu,
Tội tình sám hối, ngõ hầu sửa tu.
Phật rằng : mê chướng mây mù,
Hàm oan vu không ngục tù trả vay.
Nhân nào quả nấy cho hay,
Ngày mai tốt đẹp, ngày nay làm lành.
Trong đời hai hạng hùng anh,
Một là Thánh giả không sanh lỗi lầm.
Hai là tạo ác lòng phạm,
Ăn năn sám hối hướng tâm thiện hành.
Tăng-già tình nghĩa đệ huynh,
Lục hòa nếp sống tịnh thanh muôn đời.
Sân mây Tôn giả dưới trời,
Lòng như nhật nguyệt ngời ngời trí bi.

13. Kim cang định

Ban mai, cỏ lá xanh rì,
Cành sương đọng giọt lưu ly trong ngần.
Khóm tre chim hót véo von,
Núi Kỳ-xà-quật hoa non sắc hường.
Trên hòn đá ngọc ven đường,
Sa-môn Xá-lợi y vương ráng hồng.
Nhất tâm nhập định kim cang,
Bốn phương trời đất hào quang ánh ngời.
Trên mây rực rỡ vàng trôi,
Dưới khe lấp lánh suối dài uốn quanh.
Gần hang đá bạc đôi xanh,
Có hai con quỷ một lành một hung.
Ưu-bà thiện quỷ khiêm cung,
Trọng người hiền đức, kính nhường sa-môn.
Già-la ác quỷ dữ dằn,
Tay không gươm máu, lòng sân hận đầy.
Thấy hào quang khắp đông tây,
Bừng bừng ganh tỵ liền bày dã tâm.
Kê tai thiện quỷ nói thâm :
Tỳ-kheo Xá-lợi nhập tâm định thiên.
Tôi dùng thần chưởng đánh liền,
Cái đầu tan tác, cái thân rã rời.
Thiện quỷ ngăn cản khuyển lời :
Ác nhân ác báo hại người chân tu.
Mai sau đọa cảnh ngục tù,

Triền miên đau khổ mịt mù sớm khuya.
Xưa nay việc phải nào nghe,
Thoạt trong nháy mắt bay về núi hoa.
Chưởng thần một phát tung ra,
Mấy phương đại địa sơn hà rung rinh.
Trên tòa Xá-lợi quang minh,
Trụ Kim Cang định lung linh ngời ngời.

Chưởng thần nghe tợ lá rơi,
Chưởng thần nghe tợ suối trôi dưới cầu.
Mở đôi mắt phượng xem sao,
Kìa con ác quỷ máu đào đỏ tuôn.
Mặt mày hung tợn điên cuồng,
Ngực sâu đọa khổ vạn muôn cực hình.
Nắng lửa thừa xuống núi xanh,
Ngài liền trở gót về thành Vương xa.
Trên đồng lúa mới trở hoa,
Ngoài vườn trúc biếc la đà liễu dương.
Như Lai đang dạo bên đường,
Nụ cười hàm tiêu mây vương tơ trời.
Ngài rằng : Xá-lợi thế nào ?
Thân tâm an lạc, thanh cao tinh thần ?
Thưa : con tứ đại khinh an,
Đầu hơi ê chút, dễ dàng qua thôi.
Phật khen : ông quả tuyệt vời,
Kim Cang tam-muội, ở đời không hai.
Lúc ông thiền tọa ban mai,
Bị con ác quỷ mạnh tay chưởng thần.
Chưởng này núi cũng nát tan,
Đất đai sụp đổ, thế gian quay cuồn.
Kim Cang tam-muội phi thường,
Như như bất động siêu đường có không.
Cho dù đất lở trời long,
Cho dù động địa kinh thiên hải hùng.
Tỳ-kheo tu tập gắng công,

Vân du ba cõi thông dong độ đời.

14. Lời từ giã sau cùng

Một hôm, bâng lảng chiều rơi,
Cỏ hoa hồng đượm, núi đồi vàng pha.
Mây vương tơ dải lụa ngà,
Bầy chim vỗ cánh bay qua lưng trời.
Tầng đoàn cũng đã đến nơi,
Kỳ Viên tịnh xá mờ trôi xuống dần.
Già nua uể oải cái thân,
Đường xa dầu dải muôn phần gian nan.
Trưởng lão Xá-lợi miên man,
Nghĩ thâm chắc sẽ Niết-bàn nay mai.
Thuận vô thường luật xưa nay,
Thuận chân lý đạo Như Lai cổ truyền.
Trưởng tử diệt độ trước tiên,
Không đành nhìn Phật tịch nhiên Niết-bàn.
Sáng mai, khói bạc ùn tan,
Mái nhà tịnh thất ánh ngàn ngọc sương.
Hồ xanh sen trắng nở hương,
Gió mây man mác, liễu dương buông mảnh.
Trưởng lão cáo biệt bạn lành,
Mục-liên tôn giả lòng thành chia tay.
Đôi ta tri kỷ tháng ngày,
Đạo, đời đồng chí, đồng tâm đồng hành.
Một thời kỷ niệm đầu xanh,
Dãi dầu băng suối vượt gành tầm sư.
Tâm cùng tâm ngộ chơn như,

Bốn phương thấp sáng lòng từ độ sinh.
Trái tim tình nghĩa đệ huynh,
Ngàn sau mãi mãi mối tình keo sơn.
Ngoài sân khóm trúc xanh dờn,
Nhìn nhau ánh mắt, bước chân ngập ngừng.
Áng mây đưa tiễn mây từng,
Buồn chim vỗ cánh theo lưng trời hồng.

Trở về tịnh thất thông dong,
Mái tranh thâm tạ chút lòng người đi.
Rồi cùng đại chúng đồng quy,
Giảng đường tròn mái, vàng y rực ngời.
Như Lai an định tòa ngời,
Từ quang hiển lộ dung nghi tĩnh trâm.
Bạch rằng : Từ Phụ tình thâm,
Lòng son đệ tử thành tâm Bồ-đề.
Nay xin trở lại hương quê,
Trước thăm hiền mẫu giữa mê trần hồng.
Cù lao chín chữ nguyện mong,
Pháp màu hóa độ qua sông luân hồi.
Sau là từ giả cõi đời,
Niết-bàn tự tại thanh thoi muôn đường.
Bốn Sư ân đức mười phương,
Ghi tâm khắc cốt tỏ tường sắt son.
Một xin – đánh lễ Thế Tôn,
Giúp con giải thoát trầm luân khổ sầu.
Hai xin – đánh lễ ân sâu,
Từ bi giáo hóa nhiệm màu chúng sinh.
Ba xin – đánh lễ pháp minh,
Con đường cao thượng hữu tình quy y.
Ngoài hiên, gió nhạc vô vi,
Nắng vàng óng ánh lưu ly dưới thềm.
Hội trường đại chúng im lìm,
Nhìn lên ánh mắt trong ngàn giọt châu.
Nguyện rằng, sám hối đê đầu,

Chúng Tăng hỷ xả trước sau lỗi lầm.
Nghe rồi, Đức Phật từ tâm,
Lời rằng : Trưởng lão thâm thâm trí màu.
Lỗi lầm nào có chi đâu,
Duyên sinh pháp huyễn, nhớ câu “Vô thường”.
Pháp âm ông hãy tuyên dương,
Trước khi diệt độ nêu gương Thánh hiền.

Tòa hoa đỉnh đạc dáng thiên,
Lời chuông ngân vọng giữa miền trầm bay.
Tăng-già, đại chúng nghe đây !
Vô minh là gốc đọa đày trầm luân.
Sinh sinh tử tử xoay vần,
Đời này đời khác muôn phần khổ đau.
Giàu sang như áng mây đầu,
Nhục vinh như bóng bạch câu tức thì.
Tuổi xuân rồi lại già suy,
Tám thân đau yếu mấy khi thanh nhàn.
Chấp vô chấp hữu muôn vàn,
Ngục tù phiền não tham sân ngày ngày.
Nhu Lai diệu pháp cho hay,
Dùng phương Tứ Đế sạch ngay lòng trần.
Ung dung đạo Thánh xa gần,
Giúp người tỉnh mộng phù vân luân hồi.
Tánh Không Bát Nhã sáng ngời,
Nhu như giải thoát giữa đời bể dâu.
Nghe xong, ai cũng tan sầu,
Tâm tâm rục rở như lâu kim cang.
Bồng trời đất đổ kinh hoàng,
Bốn phương sấm sét ùng ùng bão giông.
Ngàn năm hy hữu trần hồng,
Hay tin Trưởng lão tịch không Niết-bàn.
Người người ở khắp thôn trang,
Phổ phường, thị tứ tìm sang đạo tràng.
Ra vào thăm viếng hỏi han,

Buồn rầu thương tiếc đôi hàng châu sa.
Hội trường ngan ngát hương hoa,
Bên đường liễu rủ la đà tóc xanh.
Chim còn ảo não trên cành,
Mây còn lã đãng quần quanh u sầu.
Chắp tay Trưởng lão nguyện cầu,
Dưới chân thảm ngọc cúi đầu lui ra.

Ngưỡng trông tịnh xá mấy tòa,
Trong đầm sen nở vài ba bông vàng.
Hương về Phật thất nghiêm trang,
Gieo mình đánh lễ giữa đàn bướm bay.
Kỳ Viên thôi hãy chia tay,
Biết bao kỷ niệm chốn này hữu duyên.
Nhẹ nhàng mỗi bước chân thiền,
Tiễn đưa đại chúng theo liền vài trăm.
Với đôi mắt lệ khôn cầm,
Với lòng thương kính Thánh nhân Niết-bàn.
Tôn giả, cất giọng khê khàng:
Thôi thôi ! sinh tử thế gian vô thường.
Có gì đâu – phải luyện thương,
Có gì đâu – giấc mộng trường trăm năm.
Duyên sinh pháp huyễn do tâm,
Chơn Như thanh tịnh cũng tâm ấy mà.
Dòng người theo lối đường hoa,
Xa xa đồng ruộng mái nhà lô xô.
Lui chân bịn rịn mơ hồ,
Đàn chim vỗ cánh về cô thôn buồn.

15. Quê hương và tịch diệt

Hôm mai, lối cỏ sương buông,
Lũy tre xanh ngát chim muông hót mừng.
Sáu ngày vượt suối băng rừng,
Trải bao làng mạc, phố phường khang trang.
Chúng Tăng đứng ở đầu làng,
Theo cùng Trưởng lão bên hàng bạch dương.
Ngưỡng nhìn thành cũ cố hương,
Nhà xưa tròn mái, vách tường gạch xây.
Đèn rêu phong cổ trầm bay,
Vài ba tín nữ bên tay hoa tràng.
Có em bé gái hiền ngoan,
Đến gần Tôn giả bảo ban đôi điều:
Cháu về nhà cũ dẫu yêu,
Báo tin Trưởng lão Tăng đoàn đến nơi.
Ở nhà bà cụ Sa-ri,
Buồn vui lẫn lộn mấy lời xỏ xiên:
“Tu hành ở tại chùa chiền,
Về chi cả lũ làm phiền già đây.
Của dư sao bố thí Thầy,
Chắc là khôn đôn đến đây ăn mày ?”
Giận thời nói vậy cho khuây,
“Tình thâm mẫu tử” xưa nay luân thường.
Cũng lo tính toán mọi phương,
Gia nhân quét dọn phòng giường trước sau.
Nào là gói lụa, chần màu,

Nào là chậu nước, khăn lau sẵn sàng.
Thức ăn mỹ vị cao sang,
Kẻ hầu người hạ rộn ràng vào ra.
Lom khom trước cổng mẹ già,
Thoạt nhìn Trương lão hiền hòa dung nghi.
Mừng mừng tủi tủi bước đi,
Hàn huyền tâm sự mấy khi tao phùng.

Hoàng hôn gió trở mây ùn,
Thềm hoa sương đậu ung dung Tăng-già.
Thâu đêm đại đức Cun-đa,
Theo hầu Tôn giả tuổi già bệnh đau.
Oai thần công đức rộng sâu,
Thiên vương Tứ Đại về hầu viếng thăm.
Rời trời Đế Thích quang lâm,
Vị trời Đại Phạm cũng tìm đến nơi.
Hào quang thanh khiết rực ngời,
Mười phương lấp lánh tuyệt vời uy nghiêm.
Thân như ngọc ánh trong ngần,
Lời như chuông vọng vang ngân diệu huyền.
Các ngài thân lực vô biên,
Hộ trì Tam Bảo phước duyên đời đời.
Ngưỡng trông lão mẫu sững người,
Trầm trồ khen ngợi, tâm hồn lâng lâng.
Nhẹ nhàng thư thả bước chân,
Đến phòng Trương lão ân cần hỏi han.
Rằng: “già mới thấy hào quang,
Sáng soi rực rỡ khắp gian nhà này.
Thiên thần ở cõi nào đây?
Chắc ông quen biết, kể ngay với già?”
Nhân duyên Tôn giả tường qua,
Lòng từ phương tiện liên tòa pháp khai.
Giảng phân rành rẽ từng trời,
Bao nhiêu thân lực, mấy đời phước gieo.
Tâm bà tịnh tín nghe theo,

Sông mê phiến não bọt bèo tan mau.
Ngài rằng: “Tam Bảo nhiệm màu,
Là ngôi báu quý, là cầu độ tha.
Phật là giác tánh của ta,
Pháp là phương tiện vượt qua luân hồi.
Tăng là thanh tịnh sáng ngời,
Cứu người thoát khổ, giúp đời bình an.

Dù ai đau khổ bần hàn,
Dù ai dân dã, vua quan sang giàu.
Về nương Tam Bảo hồi đầu,
Qua bờ giác ngộ, lên cầu thanh lương”.
Mẹ già tâm trí tỏ tường,
Đi vào dòng Thánh con đường vô ưu.

Ngoài hiên, sao sáng đêm thâu,
Tiếng gà gáy gọi bên lầu đèn chong.
Liên cho vân tập chúng Tăng,
Huỳnh y lấp lánh như trăng đêm rằm.
Trên thì tòa ngọc xanh lam,
Dưới thì thảm đỏ, hương trầm xông bay.
Tuổi già Trưởng lão tám mươi,
Oai nghi thiên lộ nụ cười bao dung.
Lời rằng: ngày tháng sống chung,
Những điều sai sót sau cùng thứ tha.
Vô thường trần mộng phù hoa,
Tử sinh tan hợp ngôi nhà lửa kia.
Chấp làm ngã pháp phân chia,
Luân hồi huyễn hóa như tia sắc hồng.
Tăng-già! tinh tấn một lòng,
Thời thời niệm niệm sắc không vô thường.
Thuyết xong, ai cũng vấn vương,
Ngậm ngùi rõ lệ luyến thương vô vàn.
Chấp tay đánh lễ Thánh nhân,
Mặt hoa buồn bã, lui chân nện ngào.

Ngoài trời mờ tỏ ánh sao,
Canh ba rạng sáng, giường cao nằm thien.
Nhiếp tâm vào suốt Tứ thiên,
Tứ Không thiên định cũng liền trải qua.
Rời từ Diệt Thọ thiên-na,
Trở vào tuần tự đi qua Tứ thiên.
Trưởng lão Xá-lợi Niết-bàn,
Mười phương ánh sáng huy hoàng bao la.
Trầm tư Tôn giả Cun-da,
Còn đây tiếng khóc mẹ già tiếc thương.
Hỡi ôi! Tam Bảo thập phương,...
Hỡi ôi! Xá-lợi hiền lương thuở nào...
Bình minh thức dậy trên cao,
Làng tre sương đọng chim trao cánh về.
Người người ở khắp thôn quê,
Cùng trăm bô lão đồng tề tụ đây.
Một nhà hội tế dựng ngay,
Màn the trướng gấm phôi bày nghiêm trang.
Lập đài hỏa táng cao sang,
Gỗ trầm hương quý, lụa vàng gấm hoa.
Vô Thường kinh tụng ngân nga,
Hương xông phảng phát Tăng-già chấp tay.
Bập bùng ánh lửa đài mây,
Xua bao vọng chấp thân này của ta.
Bấy giờ, Tôn giả Cun-da,
Nhặt viên xá-lợi bình ngà dựng vô.
Mang theo y bát của Người,
Cáo từ đại chúng về nơi đạo tràng.
Hành trình vất vả gian nan,
Sơn xuyên ngàn dặm thên thang đất trời.
Năm ngày Tôn giả đến nơi,
Kỳ Viên tịnh xá ở đồi cây xanh.
Chim vờn đôi cánh mỏng manh,
Suối khua nhạc nước, bông mảnh liễu dương.
Thế Tôn ngồi ở giảng đường,

Giữa hàng đại chúng y vương sắc vàng.
Ngoài thêm nắng mới vừa đang,
Vườn thừa ong bướm, mây ngang lưng trời.
Cun-da ngài vội đến nơi,
Chấp tay sen búp bạch lời xót xa:
“Trưởng lão Xá-lợi đi xa,
Niết-bàn tịch diệt quê nhà mấy hôm.

Này y, này bát bạch kim,
Này bình xá-lợi ngọc năm sắc màu”.
A-nan Tôn giả cúi đầu,
Rồi nhìn y bát giọt châu tuôn dòng.
Đại huynh trí tuệ tinh thông,
Đâu rồi! Chánh pháp Tướng quân hoằng truyền.
Trên tòa hoa báu bạch liên,
Như Lai Điều ngự dáng thiên uy nghi.
Mắt trông hiện vật an bày,
Chuyển thân Hạnh Túc bước ngay đến kê.
Tay vàng sờ lấy y Lê,
Liên nâng bình ngọc bốn bề ánh quang.
Lời từ bi trí vang vang:
“Đây là xá-lợi của hàng Thánh nhân.
Sáu màu lấp lánh vô ngần,
Nhiều đời công đức tinh cần độ tha.
Thường làm thân quyến của Ta,
Thường kham nhẫn hạnh, rừng già thiên-na.
Sông tình bể ái nhẹ qua,
Giàu sang vinh nhục trần sa sạch lòng.
Trí siêu nhật nguyệt hư không,
Tuệ siêu tam giới, gần đồng Như Lai.
Uyên thâm kinh luật tuyệt vời,
Biện tài vô ngại ở đời không hai.
Tỳ-kheo hạnh sáng gương đài,
Thế gian cung kính, tăng-già học theo”.

Dứt lời, gió mát chim reo
Bên hàng liễu rũ, mây đeo lưng trời.
Bốn phương thí chủ đồng thời,
Xây ngôi tháp báu trên đồi Kỳ Viên.
Ngọc bình xá-lợi tôn lên,
Thiên hoa lất phát hương bành bông trôi.
Trời cao mây trắng lưng đồi,
Nắng vàng bóng tháp bồi hồi nhớ thương.

(Thiền thất Trúc Lâm, ngày 18 – 7 – 2015)

MỤC LỤC

1. Phương trời tuổi thơ
2. Giã từ quê hương, vân du tầm đạo
3. Ngộ lý Duyên sinh
4. Đạo vàng mở lối, mặt trời vô sanh
5. Bước chân hoàng hóa
6. Độ Sa-di với nỗi lòng...
7. Khiến người phản bội nể vì
8. Hạnh nhân
9. Trái tim độ lượng
10. Pháp ăn thanh tịnh
11. Tán dương Ni Thánh Niết-bàn
12. Tấm lòng khoan dung
13. Kim Cang định
14. Lời từ giã sau cùng
15. Quê hương và tịch diệt

Sách tham khảo:

- Thập Đại Đệ Tử Truyện, Hòa thượng Thích Tinh Vân, dịch giả Thích Như Đức, NXB Tôn Giáo 2001
- Phật Và Thánh Chúng, Thích Minh Tuệ biên soạn, THPG TP. HCM ấn hành Pl. 2538, Dl. 1994
- Cuộc Đời Tôn Giả Xá-lợi-phất (Sàriputta), dịch giả Nguyễn Điều, NXB TP. HCM 1999
- Một Cuộc Đời Một Ngôi Sao, Minh Đức – Triều Tâm Ảnh, NXB Tôn Giáo 2000

Thư Viện Hoa Sen lập thành phiên bản PDF theo bản gốc Word Doc do tác giả gửi tặng